

ASKERİ BAYTARLARI TERAKKİ VE TEAVÜN CEMİYET-İ UMUMİSİ VE 1908 NİZAMNAMESİ

Şeref Etker*

Türkiye’de veteriner hekimlerin Meşrutiyet’in ilanından sonra kurdukları mesleki örgütlerle ilgili yayınlarda, *Osmanlı Cemiyet-i İlmiye-i Baytariyesi* oldukça ayrıntılı olarak incelenmiştir.¹ Ele alınan bir diğer dernek, yine aynı yıl içinde kurulan ve sivil veterinerlerin oluşturduğu *Mülkiye Baytarları İttihat ve Teavün Cemiyeti*’dir.²

Bu çalışmada, aynı dönemde kurulan ve bugüne kadar bilinmeyen üçüncü bir veteriner derneği tanıtılarak tüzük metninin çeviri yazısı verilecektir. Askeri veterinerleri bir araya getiren ve *Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumisi* adını taşıyan bu dernek, ‘Askeri Baytar Mektebi Heyet-i Tedrisiyesi’ tarafından yine II. Meşrutiyet sonrasında kurulmuştur. (Nizamname içinde dernek adı *Askeri Terakki ve Teavün Cemiyet-i Baytariyesi* ve *Umum Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyeti* olarak da geçmektedir).

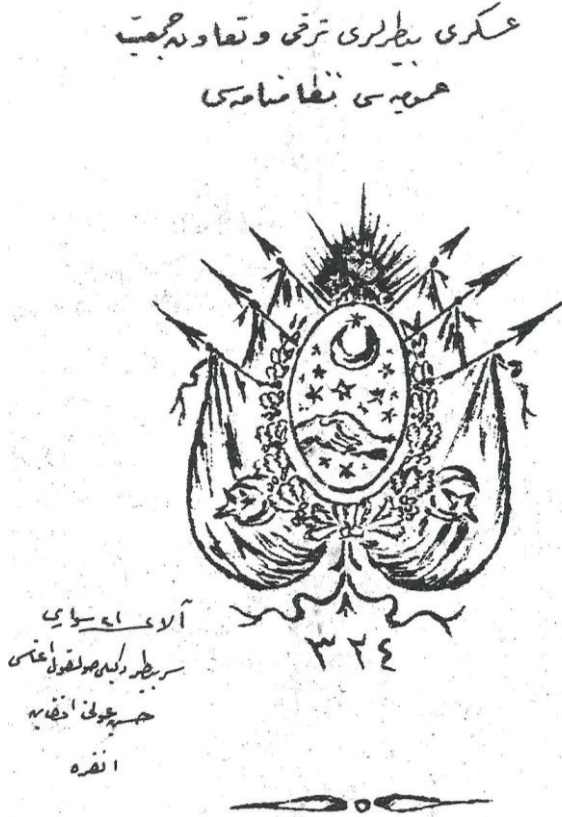
Askeri Tıbbiye ile birleştirilerek 1905 yılında Haydarpaşa’daki Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane binasına taşınan Askeri Baytar Mektebi’nin ‘heyet-i tedrisiyesi’ni oluşturan veteriner muallimler: Miralay Neşet, Miralay Galip, Miralay Mehmet Nuri (Ural), Binbaşı Hayrettin, Binbaşı İsmail Hakkı (Çelebi), Sağ Kolağası Ahmet Mesut, Sağ Kolağası Yusuf Ziya, Sağ Kolağası Osman Nuri (Eralp), Sol Kolağası Hasan Nurettin, Sol Kolağası Mustafa Hilmi, Yüzbaşı Mehmet Ali ve Yüzbaşı Mehmet Zeki Beyler olarak bilinmektedir. Askeri ve sivil (mülki) Tıbbiyelerin 1909’da birleştirilmesinden sonra, Askeri Baytar Mektebi Tıp Fakültesi’nden ayrılmış, ve daha sonra ‘Askeri Baytar Tatbikat Mektebi ve Hastahanesi’ olarak tanınacak olan, yine Haydarpaşa’daki

* Dr., PK 99, Kızıltoprak 34726, İstanbul. serefetker@gmail.com

1 B. Melikoğlu Göncü, Ş. Osmanağaoğlu Sanal, “Mecmua-i Funun-i Baytariye: İnceleme ve Özetli Bibliyografya,” *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, c. XIV, sayı 1, 2012, s. 45-88; F. Dinçer, “Türkiye’de Kurulan Veteriner Dernekleriyle Bugüne Kadar Olan Gelişmeleri,” *Türk Veteriner Hekimleri Derneği Dergisi*, c.34, sayı 11-12, 1964, s.487-502.

2 Ahmet Nevzat [Tüzdil], “Bizde şimdiye kadar teşekkül etmiş baytar cemiyetleri,” *Türk Baytarlar Cemiyeti Mecmuası*, sayı 1, 1 Teşrinievvel 1930, s. 6-10 (Baytar İttihat ve Teavün Cemiyeti [Mülkiye Baytarları İttihat ve Teavün Cemiyeti]); B. Melikoğlu Göncü, S. Erer, “Osmanlı Devleti’nde kurulan veteriner dernekler üzerine yeni araştırmalar,” *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi Dergisi*, c. 21, sayı 2, 2013, s. 88-94.

binaya yerleşmiştir.³ Okulun 1905-1909 yılları arasında Ders Nazırlığı'nı Vet.Alb. Neşet Bey (1849-1922) yapmıştır.⁴

Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumisi Nizamnamesi 324 /1908

Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumisi'nin kuruluşunun tamamlanması için, Dernek 'Ordu-yu Osmani'nin saadet ve selametine dahi fevkalade tesiri bulunduğu cihetle, bilahare Cemiyetimiz, mercimiz olan Harbiye Nezaret-i celilesince de tasdik edil[ecektir],⁷ koşulu vardır (Mad. 44).

³ *Askeri Baytar Tatbikat Mektebi ve Hastanesi Beş Senelik Mesaisi*, İstanbul, Askeri Tıbbiye Matbaası, 1928, (Askeri Baytar Mecmuası Külliyyatından, aded 9), s. 4-5. Bu bina daha sonra Emraz-ı Sariye Hastahanesi ve Haydarpaşa Numune Hastanesi İntaniye Kliniği olarak kullanılmıştır.

⁴ N. Erk, F. Dinçer, *Türkiye'de Veteriner Hekimlik Öğretimi ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi*, Ankara, A.Ü. Veteriner Fak., 1970, s. 14-15, 39, 279-280.

Derneğin bu aşamada *Ceride-i Baytari-i Askeri* başlıklı bir dergisini yayımlamayı başardığı anlaşılmaktadır.⁵

Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumisi Nizamnamesi⁶

İhtar

Muhterem meslekdaşlarımız kendilerine tevzi ve takdim olunan bu nizamname projesini mütalaa ve tedkik edecekler; münderecatından tayy veya ilavesi lazım gelen noktaları işaret ve fikirlerini tahrir edecekler, hazırlayacaklar; Dersaadet'deki rüfeka-yı meslek, ilan edilecek içtima-yı umumide beyan edeceklerdir. Taşrada bulunan bilumum arkadaşlarımız mütalaalarını tahriren bildireceklerdir.

Askeri Baytar Mektebi Heyet-i Tedrisiyesi

Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumisi Nizamnamesi

I. Cemiyetin maksad-ı teşekkülü

1. Tababet-i baytariye-i askeriye'nin terakki ve tealisine, bilhassa etibba-yı baytariye-i askeriye beynindeki ittihad ve muahedenin takviyesine, bütün meslekdaşlarını cihanın terakkiyat-ı baytariyesinden haberdar ve müstefid edecek kitab-ı mütenevvia terceme ve telif, ve muhtac-ı muavenet olan rüfeka-yı mesleğe muavenet etmeye ve istifade-i umumiyeyi temin için bir kütüphane-i baytariye meydana getirmeye, bir ceride-i baytariye-i askeriye neşr ve sair ceraid-i baytariye [ile] mübadele, etibba-yı baytariyenin müşkülât-ı fenniyelerini hal, hukukunu muhafazaya hizmet ve gayret etmek maksadile **Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumiyesi** namile bir cemiyet teşekkül etmiştir.
2. Ordu-yu Osmanide bulunan bil-cümle etibba-yı baytariye-i askeriye Cemiyet'in azasındandırlar.
3. Cemiyet'e dahil olmak mecburi olmayub, etibba-yı baytariye-i askeriye'nin hamiyetlerine bil-havale, ihtiyarlarına bırakılmışdır.
4. Etibba-yı baytariye-i askeriye'ye hizmetleri sebkat eden etibbadan arzu edenler olursa, Cemiyet'in şeraitine tabi olmak üzere, azalığa kabul olunur.

⁵ İfade-i mahsus, Evvelce intişar etmekte bulunan [Askeri] *Ceride-i Baytariye*, Balkan Harbi münasebetile duçar-ı tatil olmuşdu. Muharebe-i haziranın pek ziyade imtidad etmesi ve bu müddet zarfında tababet-i baytariye aleminde hayli tebeddülât zuhuru yeniden bir ceridenin neşri lüzumunu ihsas etdi. Binaenaleyh ayda bir defa neşri mukarrer olan işbu mecmua ile alem-i baytariyede, muharebe-i hazıra esnasında, vaki olan teceddüdât neşredilecek ve bu suretle etibba-yı baytariyeye, tababetin cereyan-ı hazırından, malumat ita olunacaktır. *Askeri Ceride-i Baytariye*, (Harbiye Nezareti Baytar Müfettiş-i umumiliği tarafından neşrolunur) Birinci sene, numero 1, Haziran 1334 [1918], s. 1.

⁶ *Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumiyesi Nizamnamesi*, [İstanbul, Askeri Baytar Mektebi?] 324 / 1908, 15.5 x 21.5 cm, 1+10 s., şapirografi.

5. Memalik-i ecnebiye etibba-yı baytariye-i askeriyesi dahi Cemiyet'in fahri azalığına kabul edilir.
6. Cemiyet'in merkezi Dersaadet'te [İstanbul] bulunacak, ordu merkezlerle, topluca 5-10 etibba-yı baytariye-i bulunabilen kıtaat ve mevki-i askeriyede bir taşra şubeleri olacaktır.
7. Cemiyet'in merkezi olan Dersaadet'de ve şubelerde bir Heyet-i idare teşkil olunacaktır.

II. Heyet-i idare teşkilatı

8. Merkez Heyet-i idaresi, Dersaadet azası meyanında rey-i hafi ile intihab edilen oniki zatdan müteşekkil olacaktır.
9. İntihab olunan Merkez Heyet-i İdaresi kendi beyinlerinde bir Reis-i evvel, bir Reis-i sani, bir Muhasebeci, bir Katib ve bir Sandık-kar intihab edecek, mütebaki yedi zat dahi Heyet-i idare azasını teşkil edecektir.
10. Merkez Heyet-i idaresinin vazifeleri müddeti bir sene devam eder. Sene-i atide usuli vechile yeni bir Heyet-i idare tekrar intihab ve teşkil olunur. Ekseriyet-i ara kazanan eski İdare Heyeti azası tekrar intihab olunabilir.
11. Heyet-i idare reislerle azaları arasında merasimen ve mertebeten hiç bir fark gözetilmeyüb herkes reyinde hür ve serbest olacak ve herkes meyanında muahedenet ve müsavat hükümferma olacaktır.
12. Heyet-i idare-i merkeziye Reis-i evvel veya Reis-i sanisi veyahud azalardan biri, gerek memuriyet, mezuniyet, istifa suretile ve gerek suver-i saime ile Heyet-i idareden infikak ettiklerinde, Reis-i evvel yerine Reis-i sani ve anın yerine Heyet-i idare azasından biri bil-ittifak intihab olunur. Noksan kalan azalığa dahi, ol esnada şayet heyet-i idarelerinden bir zat Dersaadet'de kalmak üzere gelmiş ise, bu zat olmadığı suretde, Dersaadet azasından bir zat ara-yı umumi ile intihab olunur. (Bu maddede beyan olunan reislerin intihabı ve intihab edilmemiş veyahud edilmiş ve ayrıldığı suretde müddet-i memuriyetleri ne kadar edeceği hakkında içtima-ı umumiyede rüfeka-yı meslek fikirlerini ifsah edeceklerdir).
13. Cemiyetin taşra şubeleri Heyet-i idareleri, muvafıkları azaları meyanından rey-i hafi ile intihab olunan üç-beş azadan müteşekkil olacak, velev 3-5 zatdan birisi Reis intihab edilecektir. Mütebaki azadan biri kitabet ve muhasebe ve sandık-karlık vazifesini ifa etmek için intihab olunacaktır.
14. Bu heyetlerin vazifeleri müddeti bir senedir. Sene-i atide ekseriyet-i ara ile ya eski idarenin heyeti ibka veya yeniden intihab olunur. İnd'el-iktiza [mad.] § 12 mucibince icra-yı amel olunur.
15. Merkez Heyet-i idaresi Dersaadet'de herhangi münasib bir semtdede tensib edecekleri bir mahalli bil-ittifak isticar ederek Cemiyet'e merkez ittihaz edecek ve bu mahalli bil-umum taşra şubate heyet-i idareleriyle bütün aza-yı Cemiyet'e işar ve ilam edecektir.
16. Ordularla sair kıtaat ve mevki-i askeriyede teşkil olunan şubate heyet-i idareleri dahi kendi mevkiilerinde akd-i içtima için bir mahall-i mahsus tayin edecek ve bu

mahalli merkez heyet-i idaresile diğer şubata heyet-i idarelerine işar ve ilam edeceklerdir.

17. Merkez heyet-i idaresi Cemiyet'in maksad-ı teşekkülünde § linci maddede zikr olunan hususatın müzakere ve teemmül etmekle beraber, bilhassa rüfeka-yı mesleğin memur ve mesul oldukları vezaifi hüsn-i suretle ifa etmelerini temin maksadile evvel-be-evvel fûnun ve şuanat ve muamelat-ı baytariyeye aid bir gazete neşrine gayret edecektir. Askeri Baytar Mektebindeki tedrisat ile alaylardaki hidemat ve devair-i baytariyedeki muamelatın cereyanını nazar-ı dikkat ve teemmüle alarak bu hususda mümkünü'l-hüsul olan terakkiyat ve ıslahat hakkında müzakerat ve mütalaatda bulunmak ve dahi bilcümle terakkiyat-ı baytariyeye ve meslekdaşlarımızın terakkiye-i hallerine hadim olacak netice-i müzakeratı makam-ı daire-i aidesine arz ile icrasını istirham edecektir. Taşra şubata idaresinden ve aza-yı cemiyetden biri tarafından terakkiyat ve izahat-i fenniyyeye dair vürud edecek idrak-ı kıraat kayd ve tedkik edilerek lazım gelen izahat derhal ita edilecektir. Gerek alaylarda ve gerek Askeri Baytar Mektebinde tahaddüs eden mesail ve münakaşat-ı fenniyyeyi hal ve nakl etmeğe gayret edilecektir.
18. Merkez heyet-i idaresi onbeş günde iki defa içtima ile madde-i saikde zikr olunan hususat ile bilcümle hususat-ı fenniyye-i saire ile iştilal edecektir.
19. Heyet-i idare, her ay Cuma günleri Cemiyet'in merkezinde Dersaadet'deki bütün azayı bir içtima-yı umumiyeye davet edecek, Cemiyetin maksadı, varidatı, masarifatı, icraatı hakkında Heyet-i umumiyeye malumat arz edecek; bilhassa azanın mutalebat ve mütalaatını intac edecek; icab ederse fûnun-i baytariyeye ve keyfiyet-i içtimaiye aid bir mesele-yi fenniyyenin izah ve taktiri hakkında konferanslar icra ettirecektir. Gerek heyet-i idare azalarından ve gerek aza-yı saire-i cemiyetten herhangi bir zat konferans verebilir.
20. Konferans verecek zevat, ita edeceği konferansın mevadını, nevi ve mahiyetini konferans gününden la-akal bir hafta evvel Cemiyet defter-i mahsusuna kayd ettirecek ve Heyet-i idare konferans mevadınının istifade-i umumiyeyi mucib olacağını tasdik ve takdir ettiği halde, ona göre hazırlıkda bulunacaktır.
21. Bütün konferans mevadı Cemiyet'in gazetesile neşr edileceği gibi ledel-icab risale tarzında tab ettirerek Cemiyet tarafından fûruht ile satış hasılatından, tab masrafı çıkdıktan sonra, mütebaki meblağın yüzde ellisi Cemiyet sandığına irad, diğer yüzde ellisi de konferans veren zata ita olunacaktır. Bu zat hissesini Cemiyet'e terk edeceği halde, bu meblağ dahi irad kayd edilecektir.
22. Taşra şubata heyet-i idareleri kendi merkezlerinde akd-i içtima ile mübahesat ve münakaşat-ı fenniyyede bulunabilecekler ve konferanslar dahi verebileceklerinden bunlardan istifade-i umumiyeyi mucib olabileceklerin Cemiyet gazetesile neşr olunması için Heyet-i idare-i merkeziyeye gönderebileceklerdir.

III. Mükafat

23. Cemiyet mükafatı Teşekkürname, Takdirname, Madalya itası gibi üç dereceden ibaret olacaktır.
24. Aza-yı cemiyetden biri, her nerede bulunursa bulunsun vezaif-i mevduasını kemal-i dikkat ve ciddiyetle ve beynel-akran temeyyüz edecek derecede ifa eden zevata,

teşkil edilecek mükafat komisyonunun kararı ve heyet-i umumiyenin tasvibi ile Teşekkürname; tatbikat-ı ruzmeresinde zuhur edecek ve istifade-i umumiyeyi ve terakkiyat-ı baytariyeyi mucib olacak müşahedatı merkez heyet-i idaresine irsal eden azaya Takdirname; istifade-i umumiyeyi mucib ve Cemiyet'in takdirine mazhar olan kitab-ı baytariye terceme veya telif eden veyahud keşfiyat-ı kısım-ı baytariyede bulunan veyahud her nevi alat ve edevat-ı baytariye-i cerrahiye ihtira eden azaya Cemiyet'in madalyası ita olunur.

25. Cemiyetin madalyası bronzdan mamul, Mecidiye semen ve cesametinde, muhiti düz, bir tarafında defne dalları ile muhat olmak üzere **Askeri Terakki ve Teavün Cemiyet-i Baytariyesi** ibaresi ve tarih, ve diğer cihetde 'Erbab-ı liyaka mahsus' ibaresile, ita olunacak zatın ismi mahlul olacaktır.⁷

IV. Cemiyetin varidatı

26. Cemiyete aza (Aza-yı fahriye ve ecnebi müstesna) olan zevat maaşlarının yüzde birini Cemiyete vermeğe mecburlardır.
27. Merkez azası her ay maaşının yüzde biri nisbetindeki mikdar-ı meblağı Cemiyet sandığına ya bizzat teslim veya bilvasıta irsal eder. Mukabilinde Cemiyet mührile⁸ mühürlü bir makbuz ahz eder.
28. Taşra şubata heyet-i idareleri kendi mıntakaları dahilindeki azadan § 26. madde veçhile maaşlarının yüzde biri nisbetindeki mikdar-ı meblağı kabz ederek mukabilinde azaya mumaileyhe birer makbuz verirler. Ve tahsil edecekleri mebalığı Heyet-i merkeziyeye irsal ederler. Ve mukabilinde Heyet-i merkeziyeden taşra şubata heyet-i idarelerine birer makbuz gönderilir.
29. Cemiyetin müterakim nükuğu bin guruşu tecavüz etdiğinde, bera-yı muhafaza ve tenmiye bir bankada hıfz edilir.
30. Cemiyet varidat ve masarifatından ve nükuğu ve bilcümle hesabatından Heyet-i idare-i merkeziye kamilen ve müştereken mesuldür.
31. Bir sebep-i makul ve meşrua müstenid olmıyarak, dört ay birbirini müteakib, Cemiyet'e karşı taahhüd etdiğı maaşının yüzde biri nisbetindeki meblağı ita ve irsal etmeyen taşra aza-yı baytariyesine müstafi nazarile bakılarak, Cemiyet'in azalığından ihraç edikecek ve şu kadar ki, evvelce Cemiyete vermiş olduğu mebalığı talep ve istirdada hiçbir veçhile hakkı olamayacaktır.
32. Aza-yı cemiyetden bir zatın mahza mesleğe olan irtibat ve muhibb-i fevkaladesinden naşı Cemiyetimize müteahhid oldukları meblağın fevkinde verecekleri meblağ müteşekkiren kabul olunarak kendilerine bir kıta teşekkürname-i muhikk verilir.
33. Merkez Heyet-i idaresi, Cemiyetin ba-nizamname tahmil ve tevdi etdiğı vezaifi ifa ve icrada bazı masrafa duçar olacakları tabii olub masarifat-ı mezkurenin zaruriyat kabilinden olması şartdır. Taşra heyet-i idarelerinin bir aylık zaruri masarifatı dahi her neye balığ olursa, bu masarifatın nevi ve mikdarı her ay nihayetinde Cemiyetin Heyet-i İdare-i merkeziyesine bildirecek ve Heyet-i idare-i merkeziyede

⁷ Askeri Terakki ve Teavün Cemiyet-i Baytariyesi'ne ait bir madalya görülememiştir.

⁸ Askeri Terakki ve Teavün Cemiyet-i Baytariyesi'nin mührü görülememiştir.

- mütehakkıktan görüldüğü halde hemen kabul ve masarifat-ı umumiye meyanında defter-i mahsusuna kayd edilecektir.
34. Heyet-i idare, atalet, su-i idare ve icraat sebeble Heyet-i umumiyenin ekseriyetile tevaccüh ve itimadını gaib ederse hemen vazifesinden çekilecektir. Mamafih, Heyet-i idareden bir veya iki zatın tahakkuk eden atalet ve su-i hareketdan naşi bütün heyetin vazifeden çekilmesi icab etmeyeceğinden, bu bir veya iki zat azl edilerek yerlerine aza-yı merkeziyeden ara-yı umumi ile diğer zevat intihab olunur.
35. Cemiyetin neşr edeceği gazete **Ceride-i Baytari-i Askeri** namını alacak ve tul ve arzı, elyevm neşredilmekde bulunan **Şura-yı Ümmet**⁹ gazetesinin rubu kadar olacaktır. Şimdilik sekiz sahife olacak, ayda bir ve her ayın ilk gününde neşr edilecektir. İlerüde sahifeleri 12, 16, 24'e kadar iblağ ve ayın bidayetile vasatında, yani ayda iki defa neşr edilmeye gayret edilecektir.
36. Gazetenin umur-i tahririye ve neşriyesini Heyet-i idare-i merkeziye taahhüd edecektir.
37. Gazetenin müdiriyet-i mesuliyesi Heyet-i idare-i merkeziye riyasetidir.
38. Sermuharrir Heyet-i idareden müntehib ve şubat-ı fenniye-i baytariyede sahib-i vukuf azadan biri olacaktır. Askeri Baytar Mektebi heyet-i tedrisiyesi de [gazetenin] muharririn-i dairesini teşkil eder.
39. Umum askeri baytarları tarafından gönderilen makalat-ı fenniye-i baytariye sermuharrir tarafından tedkik ile tasdik edildikten sonra tab ve neşr olunur. Tab ve neşr olunmayan iade olunmaz.
40. Ceraid-i baytariye-i ecnebiyeden mucib-i istifade mevad terceme edilerek gazeteye derc olunur.
41. Gazetenin tab ve neşr masarifatı abonman ve furuhtu ve hesabat-ı sairesi Heyet-i merkeziyenin muhasebecisi ile sandık-karına aid olacak; gerek Dersaadet ve gerek hariçteki abonelere nüshalar da muhasebeci ve sandık-kar tarafından gönderilecektir.
42. Gazetenin bir seneliği, ayda bir defa neşredildiği halde yirmi guruş; onbeş günde bir defa edildiği halde kırk guruş olacaktır. Elde satılan nüshalar kırk paradır.
43. Cemiyetin hususat-ı siyasiye ile katiyen hiçbir münasebeti yoktur ve olmayacaktır.
44. **Umum Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyeti** istifade-i umumiye-i fenniye ve vataniyeye hadim bir cemiyet-i fenniye olduğu ve Ordu-yu Osmani'nin saadet ve selametine dahi fevkalade tesiri bulunduğu cihetle, bilahare Cemiyetimiz, mercimiz olan Harbiye Nezaret-i celilesince de tasdik edilecektir.
45. İşbu Nizamname kabil-i tadildir.

⁹ *Şura-yı Ümmet*, [yayımlayan] Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti, Sahib-i İmtiyaz: Dr. Bahattin Şakir, İstanbul, Hilal Matbaası, 27,5 x 39,5 cm., bkz. H. Duman, *Osmanlı-Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri (1828-1928)*, c. 2, Ankara, Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı, 2000, s. 787.

The Turkish Society for Progress and Cooperation among Military Veterinarians, Statute of 1908

The Young Turk revolution of 1908 paved the way for the founding of professional and political societies throughout the Ottoman Empire. Veterinarians were among the first to establish organizations; three Veterinary societies were formed in less than six months.

One of these societies, the Society for Progress and Cooperation among Military Veterinarians (*Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumisi*) was under the steering of the educational staff of the Military Veterinary School in Istanbul. The Statute of 1908 details the structure and various functions of the Society, which also published a short-lived periodical entitled *Ceride-i Baytari-i Askeri* (Journal of Military Veterinary Medicine).

Key Words: Veterinary Medicine, Military Veterinary School, Professional Societies, Veterinary periodicals, Turkey.

Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumisi ve 1908 nizamnamesi

İkinci Meşrutiyet'in 1908 yılında ilan edilmesi, Osmanlı İmparatorluğu'nda çok sayıda mesleki derneğin kuruluşunun önünü açmıştır. Bu tip dernekleri kuran ilk meslek grupları arasında veteriner hekimler yer alır: Altı aydan kısa bir süre içinde üç veterinerlik derneği kurulmuştur. Bu derneklerden birisi *Askeri Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumisi* olup, İstanbul'daki Askeri Baytar Mektebi'nin öğretim üyeleri tarafından kurulmuştur. 1908 tarihli nizamnamesi, derneğin yapısını ve görevlerini belirlemektedir. Dernek kısa süreli bir askeri veterinerlik dergisi (*Ceride-i Baytari-i Askeri*) de yayımlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Veteriner hekimlik, Askeri Baytar Mektebi, Meslek dernekleri, Veterinerlik dernekleri, Türkiye.